

Giáo thọ sư Trí Không - hành trình một đời tận hiến cho sự nghiệp giáo dục

ISSN: 2734-9195 08:38 20/08/2026

Trong suốt cuộc đời tận tụy, âm thầm cống hiến cho đạo pháp và sự nghiệp giáo dục, Giáo thọ sư Trí Không đã biên soạn, dịch thuật hơn 20 tác phẩm có giá trị học thuật cao.

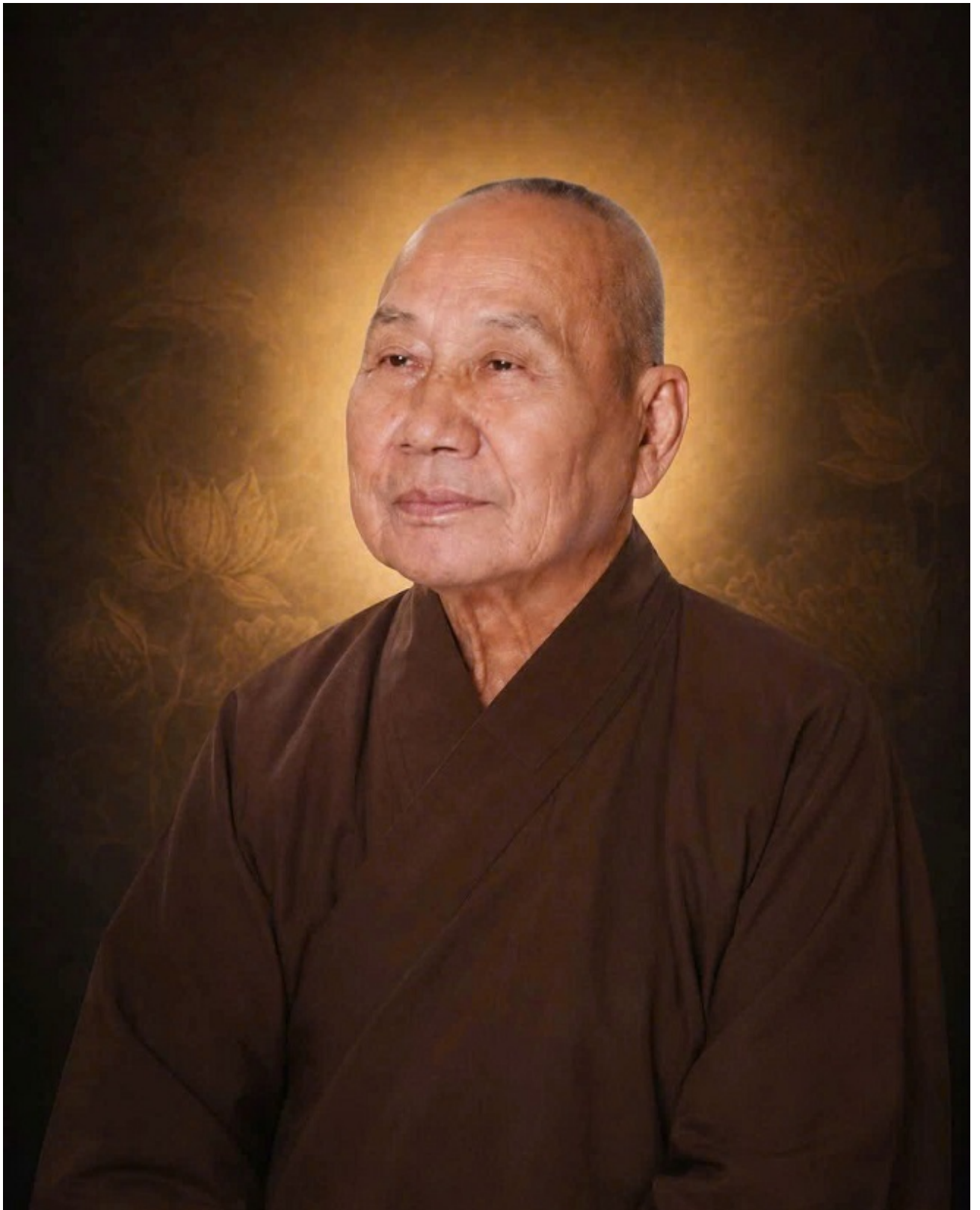
Giáo thọ sư Trí Không (Nguyễn Văn Tài), sinh ngày 17 tháng 9 năm 1937 tại làng Tân Nhuận, quận Tân Uyên, tỉnh Biên Hòa xưa (nay thuộc Phường Tân Uyên, Thành phố Hồ Chí Minh).

Ngài sinh trưởng trong một gia đình trung hậu. Thân phụ là cụ ông Nguyễn Văn Lịch, thân mẫu là cụ bà Nguyễn Thị Vị. Ngài có hai người anh em trai là Nguyễn Văn Sự và Nguyễn Văn Quân.

Tuổi thơ của Ngài diễn ra giữa bối cảnh đất nước đầy biến động, khói lửa chiến tranh khiến việc học hành thế gian gặp nhiều trắc trở, gián đoạn. Thế nhưng, chính trong gian khó, một mối duyên lành lớn lao với Phật pháp đã sớm được vun bồi.

Người đặt viên gạch đầu tiên cho tòa tháp tâm linh của Ngài chính là người ông ngoại - một cư sĩ tại gia thuần thành, mẫu mực. Ngay từ thuở ẵm bồng, Ngài đã được ông dẫn đi chùa lễ Phật, ăn chay, tụng kinh và làm quen với nếp sống thiền môn thanh tịnh. Những thanh âm trầm hùng của tiếng chuông chùa, những buổi sớm chiều thanh đạm ấy đã trở thành những hạt giống bồ-đề đầu tiên, lặng lẽ gieo vào tâm thức, định hình nên cốt cách thanh cao của bậc sứ giả Như Lai tương lai.

Khi duyên lành từ nhiều đời tỉnh ngộ, gặp được mảnh đất tâm trong lành, đóa hoa Bát-nhã liền đua nở, tâm Bồ-đề lập tức khai phát. Nhận thấy người cháu ngoại có chí nguyện xuất gia và căn tính thông tuệ, năm Kỷ Sửu (1949), cụ ông đã gửi gắm cậu thiếu niên Nguyễn Văn Tài đến nương bậc pháp lữ đồng học của mình là Hòa thượng Thích Như Lễ Huyền Dung để tu học.

Ngài chính thức xuống tóc xuất gia tại chùa Sùng Đức (làng Tân Nhựt, Chợ Lớn - nay thuộc TP.HCM). Thuở ấy, Hòa thượng ân sư Như Lễ Huyền Dung (1918-2014) là người khai sáng kiêm Giám đốc hai học đường danh tiếng đương thời: Phật học đường Mai Sơn và Phật học đường Sùng Đức tại Phú Lâm.

Ngài được ân sư ban cho pháp danh Trí Không, chính thức nối pháp mạch dòng thiền Lâm Tế Chánh Tông đời thứ 42, chi phái Chúc Thánh. Đến năm 1954, cầu

tiến bước trên lộ trình tu học, Ngài nhập học tại Phật học đường Nam Việt - Tổ đình Ấn Quang, một trong những chiếc nôi đào tạo tăng tài cốt lõi của Phật giáo miền Nam lúc bấy giờ.

Trong môi trường học thuật, Ngài đã có thắng duyên được gặp gỡ và thọ giáo trực tiếp với Thiền sư Thích Nhất Hạnh (1926-2022). Mỗi duyên thầy trò cao đẹp ấy đã dẫn lối đưa hai bậc hành giả có giai đoạn cùng nương nhau tu tập tại Phương Bối Am - chốn thảo am tĩnh lặng giữa vùng đồi núi hoang sơ, sương mờ của Bảo Lộc (Lâm Đồng).

Những ngày tháng thanh bần, hòa mình cùng thiên nhiên và chuyên tâm thiền định tại đây đã hun đúc nên một tâm hồn thoát tục, tự tại.

Song song với việc thúc liễm thân tâm, với nghị lực học tập phi thường, Ngài đã nỗ lực tự học để hoàn tất chương trình thế học phổ thông. Chỉ trong vòng vài năm ngắn ngủi, Ngài xuất sắc thi đỗ Tú tài I và đến năm Nhâm Dần (1962) tốt nghiệp Tú tài toàn phần (Tú tài II).

Quá trình tự học đã mở ra chân trời tri thức rộng lớn, rèn luyện cho Ngài một phương pháp học tập tự chủ, kỷ luật và bền bỉ. Những phẩm chất vàng ngọc ấy về sau đã trở thành nền tảng vững chắc, định hình nên phong cách của một bậc thầy mẫu mực trong sự nghiệp giáo dục, giảng dạy và đào tạo các thế hệ tăng, ni hậu học.

Năm Quý Mão (1963), giữa lòng cơn bão pháp nạn lịch sử, với bầu nhiệt huyết của một Tăng sinh trẻ tuổi, Ngài đã can trường dẫn thân vào phong trào đấu tranh đòi bình đẳng tôn giáo, phản đối chính sách kỳ thị và đàn áp tăng, ni, phật tử của chính quyền Ngô Đình Diệm.

Sau những năm tháng đồng hành cùng vận mệnh Giáo hội, Ngài tiếp tục con đường học thuật thế gian để mở mang tri thức. Tại Viện Đại học Vạn Hạnh - chiếc nôi văn hóa Phật giáo đương thời, Ngài tốt nghiệp khóa đầu tiên hệ Cao đẳng vào năm Bính Ngọ (1966). Đồng thời, Ngài theo học tại Đại học Sư phạm và Đại học Văn khoa Sài Gòn (niên khóa 1964-1968), xuất sắc đỗ thủ khoa trong số 680 thí sinh và tốt nghiệp với hạng Ưu, nhận bằng Cử nhân giáo khoa Việt Hán.

Với tài năng và tâm huyết cháy bỏng dành cho sự nghiệp giáo dục, sau khi tốt nghiệp, Ngài được Giáo hội tin tưởng giao phó trọng trách Hiệu trưởng trường Trung học Bồ Đề Bảo Lộc (1968-1970), và sau đó là Hiệu trưởng trường Trung học Bồ Đề Long Xuyên (1970-1972). Năm Nhâm Tý (1972), Ngài được thỉnh mời làm Quản thủ Thư viện Đại học Cần Thơ, đồng thời tham gia giảng dạy tại Đại

học Văn khoa và Đại học Sư phạm Cần Thơ là hai thành viên thuộc Viện Đại học Cần Thơ, được thành lập từ năm 1966 tại miền Nam Việt Nam. Sau năm 1975, các cơ sở này được sáp nhập và phát triển thành Đại học Cần Thơ ngày nay.

Năm Quý Sửu (1973), do nghịch duyên đưa đẩy, Ngài trở về đời sống cư sĩ tại gia. Tuy thay đổi hình tướng tu tập, nhưng chí nguyện “trồng người” và tấm lòng hộ trì chính pháp nơi Ngài chưa từng lay chuyển.

Cư sĩ Văn Tài tiếp tục cống hiến trên bục giảng Đại học Cần Thơ, giảng dạy môn Văn học phương Tây tại Khoa Văn cho đến khi về hưu vào năm 1985 (trước đó, năm 1977, ông tham gia khóa học về chính trị Triết học Mác - Lênin: Chủ nghĩa duy vật biện chứng 18 tháng tại Sài Gòn; đến năm 1982, ông chuyển về Vĩnh Long, tiếp tục giảng dạy tại Khoa Đại học tại chức thành Trường Tại chức Kinh tế - Kỹ thuật liên tỉnh Cửu Long- Đồng Tháp).

Bằng sở học uyên bác và ngọn lửa nhiệt thành dành cho nền giáo dục Phật giáo, năm Canh Ngọ (1990), Cư sĩ Văn Tài được cung thỉnh làm Giáo thọ sư, giảng dạy tại Trường Phật học Đại Tòng Lâm, sau đó là Trường Cao - Trung Phật học Đại Tòng Lâm tỉnh Bà Rịa - Vũng Tàu) là một trong những trung tâm đào tạo Tăng tài lớn và uy tín của Giáo hội Phật giáo Việt Nam.

Giáo thọ sư Trí Không đã dốc trọn tâm lực biên soạn nhiều bộ sách giáo khoa Phật học và lịch sử Phật giáo giá trị, để lại một di sản tri thức đồ sộ cho thế hệ tăng, ni sinh hậu học. Năm Canh Thìn (2000), thầy Trí Không tiếp tục đón nhận lời cung thỉnh của Ban Trị sự Phật giáo tỉnh Vĩnh Long, tham gia thỉnh giảng tại Trường Trung cấp Phật học tỉnh nhà, trụ sở chính đặt tại Thiền viện Sơn Thắng, miệt mài chèo lái con thuyền trí tuệ.

Cả một đời thanh cao, xem danh lợi tựa phù vân, lấy giáo dục và đạo pháp làm lẽ sống. Thuận theo luật vô thường của tạo hóa, Cư sĩ, Giáo thọ sư, Nhà nghiên cứu Phật học Trí Không đã nhẹ nhàng trút hơi thở cuối cùng, xả bỏ báo thân, từ giã cõi tạm vào lúc 14 giờ 45 phút ngày 5 tháng 7 năm Bính Ngọ (thứ Hai, ngày 17/8/2026), trụ thế 92 tuổi.

Hành trình một đời của Ngài khép lại, nhưng hương thơm của đức hạnh, trí tuệ và những trang sách vàng ngọc Ngài để lại sẽ mãi là ngọn hải đăng soi sáng bước đường tu học của các bậc hậu thế.

Đây là nguồn tài liệu quý, đóng góp vào kho tàng văn học và giáo trình giảng dạy Phật giáo nước nhà.

1. Hệ thống Sách giáo khoa Phật học:

- * Phật học Toàn thư Cao đẳng (Phần Giáo lý)
- * Phật học Toàn thư Trung cấp (2 bộ: Giáo lý và Giáo sử)
- * Phật học Toàn thư Sơ cấp (Phần Giáo lý và Giáo sử)

2. Tác phẩm Biên soạn và Sáng tác:

- * Vĩnh Long Phật giáo Sử lược
- * Nghìn năm bóng nước sông Hằng
- * Lời Phật sáng tâm Trí tuệ bát ngàn của Giáo tổ Gotama
- * Tổ đình Ấn Quang và lịch sử phát triển của Phật giáo Việt Nam từ năm 1950 trở đi

3. Tác phẩm Soạn dịch và Giáo trình:

- * Nhị khóa hiệp giải (Sách giáo khoa Trung đẳng)
- * Quy Sơn Cảnh Sách giảng bình (Sách giáo khoa)
- * Chư kinh yếu tập (Tuyển tập 100 bài kinh dịch nghĩa)
- * Kinh A-hàm giảng yếu Thiền Lâm Bảo Huấn (Trích dịch)
- * Giáo trình chữ Nôm
- * Chữ Nôm: Ngũ tổ Hoàng Nhẫn truyện

Ngài được nhiều thế hệ tăng, ni sinh trân trọng, kính mến gọi là bậc “Thân giáo sư”, “Giáo thọ sư” mẫu mực. Sự ra đi của Cư sĩ Văn Tài, Nhà giáo, Nhà nghiên cứu Phật học Trí Không là một tổn thất, mất mát lớn cho công tác giáo dục Phật giáo, để lại niềm kính tiếc vô biên trong lòng hàng hậu học và những người mến mộ đạo tình.

Để tưởng niệm công đức một đời của Cư sĩ Văn Tài, linh cửu hiện được an táng tại chùa Chuông Nhỏ (số 251A, nay là khóm Phước Hạnh A, phường Phước Hậu mới, tỉnh Vĩnh Long mới).

Lễ động quan sẽ được cử hành trang nghiêm vào lúc 13 giờ 00 ngày 8 tháng 7 năm Bính Ngọ (ngày 20 tháng 8 năm 2026). Sau đó, linh cửu được phụng tống đến nơi hỏa táng tại Sơn Trang Tiên Cảnh, tỉnh Hậu Giang.

Thích Vân Phong

Tham khảo:

- * Vĩnh Long Phật giáo Sử lược
- * Và ghi lại nội dung qua những lần trao đổi của Ngài thuở sinh tiền